סל"ד למשמעות יום כ"ח אייר - יום ירושלים

אותו היום

בכ"ח באייר תסד"ר, התחיל להופיע האור החדש על ציון, ואנחנו ממשיכים וזוכים לו לכל ישראל ולכל העולם כולו. הופיע אורו הגדול והקדוש של אבא הרב זכר צדיק וקדוש לברכה בארץ ישראל ובאותו יום, בשנת תשכ"ז, הופיעה חזרת גילוי השכינה בירושלים ובכתל המערבי, ובכל מלוא רוחב ארצנו. אין זה מקרה ומאז ועד הנה הולך ומתגלה עניינו של כ"ח באייר.

שיחות הרבי - יום ירושלים

כ"ח אייר – יומא "חילולא של שמואל הנביא

כ"ח אייר הוא "יומא דחילולא" של שמואל הנביא, ורבינו עובדיה מברטנורא זיל, שעלה לירושלים בשנת רפ"ט, מספר על ההרלקה שהיתה נהוגה ביום כ"ח באייר, על קברו של שמואל הנביא, ברמה הסמוכה לירושלים: "קברו של אדוננו שמואל הרמתי, הוא עד היום בית ההדרים, ובאים מכל הפרבריות להשתטח שם בכל שנה ושנה בכ"ח באייר, ביום מיתתו, ומדליקין עליו אבוקות וחללות, מלבד מה שמדליקין עליו נר תמיד, ורשו מצאו (בשמואל א', כ', ג) נר אלקים טרם יכבה, ושמואל שוכב בהיכל ד'".

נוסף הרוגא מג קפג

ילד הוא [הר] שמואל וישכן שבות (שמואל-א, יט, יח), הנה היו בנות ברמה (שם, שם, כג) — וכי מה ענין נות אצל רמה? אלא שהיו יושבין [ברמה] ומקשקש בנות של עולם [למעלה מקום לבית הכנסת מן התורה — רש"י]. (זבחים נה, ב).

שם

בכ"ח אייר הושלם שיכלולו של קיומנו את מצותנו הכוללת של ירושתנו, את עיקרה של ארץ חיינו נחלת אבותינו – בהחזרת כל ירושלים, עיר קודשנו עוזנו ותפארתנו, ומקום מקדשנו בה, לרשותנו אנו. תזרנו ונשבענו והכרזנו אז, בפני כותל־חיינו זה, לעומת כל ישראל וכל אומות העולם, כי חזרנו אל מורשת אבותינו, וכמובן, ולא נזוז מכאן. התהליך הנפלא של מעשה רבון העולמים והדורות, בהתגלות שובו הביתה, בסדר שנתנו של תושיית־כוחנו, הוא להתקדמות התבססות והתחזקות ולא לנסיגות ורפיונות חלילה.

בזכרנו כי ד' אלהינו רבון העולמים והדורות נותן לנו כח לעשות חיל, נשבענו ואמרנו כמצות התורה בתקון תרז"ענ, כי כוחנו וערצם ידנו עשה לנו את החיל הזה, לישראל אורייתא וקודשא־בריך־הוא. דברו זה של אדון עולם, [illegible] ומלא בתורה, בבטאונו [illegible] ובסדרי־תפילותינו ודברי־ימי־חיינו, אינו בן־חלוף, ולא ניתן להשתנות ולהסתלף, חלילה, בהגיע הופעת קיומו.

אני לעתיד יה 3 כל

כ"ח באייר. שלוש עטרות נטל אותו היום, שלוש אורות, שלושה נילוים, חתונה, בסדר והתהוה האלוקית של הדורות האלה. אין מקריות.

בגמ' (פסחים פח) "גדול יום קבוץ גליות כיום שנבראו בו שמים וארץ". ובגר"א: גדול יום גאולת ישראל כיום בריאתו של אדם הראשון, כי באמנה "אחם קרויים אדם".

תחילה הוצבר עפרו מארבע רוחות העולם (סנהדרין לח:) – ראשית תקופת קבוץ גליות. אח"כ עשאו טלם – תחלת התחות חישוב, לאחר מכן נמתחו אבריו המשך נבוא צורתו והתרחבותו של חישוב זאת"כ נזרקת בו נשמה בכ"ח באייר תרס"ד צבותיו וירדנם לברכה האב הרב ז"ל ובנו, רבון הכים עולים אדרה. אין מקריות בקדושה.

עד השלב של "עמד על רגליו", והוא כאייר, יום עצמאותנו. "שחית המסדר עם זו גאלת", ו"עם זו" כמו בסוף השירה "עם זו קנית" זו בואה שויה, שהיו ראויים שיעשה להם נס ביסי עורא, לצאת ביד רמה כדרך שנעשה להם נס ביסי יהושע אלא שגרם החטא (ברכות ד.). ומהו החטאו כותב המהרש"א

תודות יום ירושלים לרב יהו יה 9-5

(יומא טו:), שלא עלו כולם, ולכן לא הופיע שכינה בבית שני ונקראו רק "עם זו" ולא נתגלו במלא שיעור קומתם, כעמך ד'.

ומכח אותה נשמה שנזרקה ב"יום זו גאלת" הוא עומד על רגליו, המדינה. והתהליך האלוקי נמשך. הנשמה אכנם מחיה ומעניקה את הגוף אבל עדיין נסתרת, אינה מתגלית בו במעלתה העליונה, בגילוי פנימיותה בדעה דבור – ההכרה הפנימית המתבטאת כלפי חוץ בדבור, ביטוי המחשבה הרגש והרצון – קריאת השם. כלפי חוץ עדיין הבנין הזה בחול. עד הופיע כ"ח באייר תשכ"ז "נהלת ביעוך אל נוה קדשך", אל ירושלים. מכ"ח באייר תרס"ד שהופיע אורו הגדול של הרב ז"ל בארץ ישראל (ע' אגרות־ראי"ה ח"ב אגי תרפ"ז) עד כ"ח באייר תשכ"ז, באותו יום לפני חמש עשרה שנה הופיע שוב האור הגדול בארצנו, ובאותו יום אז הופיע גם אור רבנו הכ"מ בהופעת ספרו "לנתיבות ישראל" שראה אור והראה אור ביום כבוש הכותל.

תודות יום ירושלים לרב יהו יה 9-5

„תנועת ירושלים תציל את אור חקודש אשר בשם ציון"

וכך כותב הרב אל „ידיד לבבו ומחמד־רוחו" הגרי"מ חרל"פ זצ"ל:

„התנועה הירושלמית ——— מוכרחה היא ——— להמחיק על ידי חוד־קדושתה, את מרירות החול אשר נסתבכה בתנועה הציונית, ולהציל את אור־הקודש אשר בשם ציון מידי עושקיו כח.

——— בית ישראל יבנה על שני עמודים, עמוד הקודש ——— הקשור תמיד בשם ירושלים אשר כסא ד' יקרא לה (עי' ירמיהו ', יז), ועמוד החול אשר לבש לבוש־חולין בירידתו לתחיות רוח־שפלים ——— שהוא יונק את כחו משם ציון ——— עד אשר יופיע אור ירושלים ——— לרומם קרן ישע"

אגרות הראיה

„כל איש ישראל צריך לחיות ציוני וצריך להיות ירושלמי"

„ובדבר תנועת התחיה הלאומית שלנו, הנה עד עכשיו נתגלתה רק בצד החול שלה, גם כן דבר חביב ונכבד מאד, ועתיד החול להיות בסיס לקודש, שעליו תבנה כל חמדת ישראל. אולם כדי להשלים את תנועת התחיה ולהעלותה לרום מעלתה, מוכרחים אנחנו לצור את צד הקודש שבתנועה, שראוי לציין אותה בשם „ירושלים", כשם העיר אשר ה' שמה, וכמו ששם ציון מציין את הרעיון החילוני של הפעולה המדינית, כן יציין שם ירושלים את הרעיון של המקדשות, את כל האידיאלים הטהורים העתידים לצאת ממנו לישראל ולאדם, ושתי התנועות יחד ילכו במצב של ידידות תנועה חדדית, ויהיו לנו יפעת־חול והדרת־קודש גם יחד, יוצאים וזוהרים מ„ציון" ומ„ירושלים".

למטרה זו נוסדה ונתרכזה פה כעת „הסתדרות ירושלים", האומרת שכל איש ישראל צריך להיות ציוני כדי לעבוד עבודת־החול של האומה, וצריך להיות ירושלמי כדי לעבוד את עבודת־הקודש שלה, וכל הסתדרות צריכה להיות מורכבת מכחות מתאימים, ההסתדרות הציונית החילונית מאנשי־חול מומחים לענינם, והסתדרות ירושלים הקדושה מאנשי־קודש מומחים לענינם" („מלכי בקודש" ח"ב — ירושלים תרפ"א — עמ' 8).

אגרות הראיה יה אב תשל"ז

„ציון" ו„ירושלים", הן זו אצל זו, מאז מראשית תולדותנו התבלט שם ציון אצל הבטאה של מלכותנו, כחנו העולמי, שהוא הנהו גם כן ודאי קדוש מצד עצמו, והוא משמש את כל המערות הקדושות של עמנו, שהוא הוה ויהיה לעד ממלכת הכהנים וגוי הקדוש של העולם כולו.

אמנם „ירושלים" מבטאת בהבלטתה את המטרה של קדושתנו מצד עצמה בתור המגמה היותר גבוהה באידיאליותה של תוכנו הישראלית. בעד עצמנו ובעד האנושיות כולה, המקום של בית המקדש, בית תפלה לעתיד של כל העמים, המקום שבו ישבו הסנהדרין הגדולה אשר ממנה יצאה ותצא תורה לכל ישראל, זה מציין השם „ירושלים".

העולם הכשר הישראלי כולו, הוא מעולם עמוק מאד מקושר עם המערות הקדושות, הוא אלהי ברעיוניו, קדוש בעוצם אמונתו, אומתנו בטאה באחוליה העמוקים, בתפילותיה הקדושות לשיבת השכינה „לציון", דוקא על ידי בנין „ירושלים", על ידי קדושת בית המקדש, על ידי התתרוממות של הקדושה האלהית עלינו ועל ידנו על העולם כולו.

את המטרה הכשרה הזאת הפצים אנחנו לבטא על ידי דגלנו דגל „ירושלים", שאנחנו מקוים שילך במצב של שלום עם דגל „ציון", עד אשר אנחנו וכל העולם כולו נביר שהענינים העולמיים של ישראל לשוב אל ארץ ישראל, בתור עם שלם, והענינים המקודשים, עצם המגמות הכשרות, מתאחדים הם במיטב האחוה זה עם זה.

אנו היהודים הכשרים צריכים. אנו לדעת עמוק ולהאמין, שהיד האלהית הקדושה היא מנהלת אותנו כעת בחושך אל מגמותנו האידיאליות הנשאות, אנו צריכים לתן להברה לכל העולם כולו את הפתרון הגדול של מאורעות העולם הנפלאות, שהן קולעות כל כך בגלוי אל המטרה לקרב את גאולתנו, את ישועתנו שממנה ואך ממנה מוכרחה היא לצאת הגאולה והישועה של כל העולם האנושי.

בשלהבתיה, של הזרת האמונה האלהית, בהופעת האורה של תורתנו הקדושה, בהתחיה של כל הרעיונות הכשרים היותר אידיאלים, נשא את דגלנו את דגל „ירושלים" אשר אך על ידו ובגיו יבשא דגל „ציון". הערך של העולם הישראלי העולמי יתברר לטהרתו בעולם, על ידי ההופעה של הכח הקדוש היהודתי, שיבוטא בדיוק על ידי ההתרוממות הקולית, של כל העולם הישראלי הכשר, שיקח את כל עצמיותו בהתלהבות קדושה אל העבודה הרציונית, של הבנין הלאומי הקדוש, לכונן את שיבתנו לאי בהאושר של האורה האלהית שלנו. „בית יעקב לכו ונלכה באור ד'".

אגרות הראיה יה אב תשל"ז

בין ההגיונים והתחושות של הימים הגדולים האלה, מסתבכת גם שאלה־תכיהה: מדע לא נתן הקב"ה את ירושלים בידינו אז, בתש"ח, ובמה וכינו שהיא תוחזר לנו עתה? באורח־פלא, כלל לא בדרך הטבע, היא נשמטה מידינו אז. ושוב באורח פלא, מעבר להגיון, היא ניתנה לנו, היא הוגשה לנו קבשיו.

התשובה לכך רמוזה לנו בסוד־שיח של חכמי קדם. על ירושלים נאמר בתלמוד הירושלמי: „כעיר שחוברה לה יחדיו — עיר שמחברת ישראל זה לזה" (ירושלמי בבא קמא פ"ז, הלי ו'). ובצורה אחרת נשנה הדבר בתלמוד הבבלי: „לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך — לא אמרתי אלא בשעה שכל ישראל נכנסין בשער אחד" (זבחים קי"ד, ב).

אכן, לפני תשע עשרה שנה פרץ הפלמ"ח דרך שער־ציון, ואילו חילי אביל עמדו לפרוץ דרך שער־שכם. מפולגים ומפורדים היינו. אילו הצלחנו אז, היו „שנים אחוזין" בירושלים, וכל אחד היה אומר „כולה שלי". ירושלים היתה הופכת למקור של פירוד, לסיבה של מריבה ומדון. מלבי ירושלים היו הופכים למלבי־מחלוקת. ואילו „ירושלים — לא נתחלקה לשבטים" (יומא י"ב, א), היא ניתנה לעם ישראל כולו. ומקרא מלא הוא: „שאלו שלום ירושלים". ירושלים באה להרבות שלום בעולם.

ולכן: רק עתה כשנכנסנו כולנו דרך שער אחד — שער האריות — „הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא" — רק עתה, כשכולנו מאוחדים, כשבראשנו עומדת ממשלת ליכוד לאומי, כשצבאנו הלוחם הוא צבא אחיד — צבא הגנה לישראל, כשמאחורינו עומדים בלב אחד כל אחינו אשר בחפוצות הגלה. רק עתה וכינו למאורע הגדול: המחוייב שכינתו לציון הזהיר לנו את ירושלים!

ומופלאים הדברים המובאים בפירוש הרד"ק על הכיכוש הראשון של ירושלים: „ובדברי הימים נאמר וילך דוד וכל ישראל — למי שהיתה קבלה אצלם כי ציון ראש ממלכת ישראל, ולא ילכוד אותה אלא מי שיהיה מלך על כל ישראל" (שמואל ב', ה' ו') — כיבוש ירושלים התחילת ראשיתו באיחוד שבטי ישראל. וזוי ראשית אחריתו כברכה אחרונה האומה.

ככל שנמשיך להיות מאוחדים־מלוכדים תהיה ירושלים כולה שלנו — „ואני אהיה לה נאום ה' חומת־אש סביב" (זכריה ב', ט').

ועם הקמת האיחוד השלם, איחוד גוף האומה עם נשמתה „קדש ישראל לד'" (ירמיה ב' ג) — יוחזר לנו גם מה שטרם הוחזר: „והיתה ירושלים קדוש — זרים לא יעברו בה עוד" (יואל ד', יז).

מי אחד יש בעולם, ישראל שמו. וזקן חזא תגוי חזת, כחות אדירים עמדו עליו להכחידו מן העולם, עמים רבים ומושי כח זרעו בשר, בזאו ארצו, החריבו מקדשו. פורו את בניו לכל עבר, וצררו אותו בחמת נקם.

ולעם חזה ישנה נשמה אדירה, רבת אונים אשר לא תוכל להכחד, נשמת חיים רוויה לשד של יוצר חיים כולם. תנשמת חזאת נתגלתה בעולם על ידי ספר הספרים. הכתוב בכתב קודש קדשים, ועון ד', אשר בלפר הגדול והקדוש חזת חזא חיסוד לתרבות האנושות. החזון והעתידה.

לעם חזה היה מקדש נשגב בקדושתו מכל מקדש אשר במלוא העולם כולו, ואחרי אשר נשדדה ארצו ונחרב מקדש באונו נשאר לו אך שריד אחד בארץ חיים - זחו כתלנו, כותל המערבי.

וכשפארי בניו, הבאים ממרחקים בנשמות כמחות לגאון עולמם, באים חם ושופכים שיח, במקום הקדושה חזת שריד כל המחמדים של אומת הפלאות, כל עם שיש לו זיק ניצוץ נשמת אנוש, מוכרח הוא לעמוד ברטט של חרדת קודש לפני חזדת השיבה וגאון חצפק אשר לעם עתיק הימין, אשר אור נבואת האמת מאיר לו את דרכו מלאת חחתחנים.

והנה באה צרה על האנושיות: מלחמת העולם רווית הדמים. ועיני עמים נאורים נפתחו לרווחה, אזניהם פותחו, וזועקת זקן העמים הגיעה עד לבם, והעם הנאור חבריטו ותבר העמים ועד עמים חעומדים לגס התרבות, תכירו את אור הצדק, ודרישת חבית הלאומי לישראל בארץ תאבות הקדושה והעתיקה חוכרח באורח משפט.

והנשמות המרובבות של העם הגדול חתלו להרגיש ברגש חי מה חוא להם שריד הקודש הזח, תמצית כל המחמדים אשר לעם בארץ. וביום הגדול והקדוש, בימם הכפורים, אשר כל חאומה, בכל תפוצותיה, חוגה נכאים בזכרון גאון קדושה, מימי קדם, אשר שבעתים ימדל, או רושם הכבוד אשר יחקק על לב כל עם וכל איש בעל תרבות ונימוס לעמת הגוי מאתנו הוה המפיץ מזוחר נשמתו קרני אורות קודש על פני תבל. ויחידי העם, שחם ברוחו באי כחו מכל אפסי ארץ, עומדים ומתרוממים ברוממות קודש, מתיפחים ומתמוגגים מעוצר רעה ויגון מכל אשר עבר עליהם מידי מדכאיהם חנם, מתנחמים חם באור הנשמה הגדולה נחלת חמרומים אשר אתם, שחיא ערובת חייחם לנצח.

וחנה באו אלה, שחם כמו שלוחים של העם חתרבותי הגדול - חעם חבריטי - ובעקב שטנה, תבאה מתוסר תרבות ומצרות עין, חרסו בגסות את כל מחשבות חזהב, את כל בניני חאצילות המתרקמים בנשמות המתפללים, שליחי הצבור הישראלי מכל אפסים.

חאומה חתפלצת מינגו וכאב מערר, ורושמי קטנות חמוח ואטימת חחרגשת נגד חד עולם זח עוד חולכים ומתגלים, על ידי עולות, ששונו הוא קליפת חשום. ידע ישראל, את אשר נעשה לשריד מחמדו, וידעו עמי חתרבות כולם וחבר חלאומים וחעם חבריטי בעל המדט ביחוד! ויראו לתקן את חטעות ולא יוסיפו לגעוג עוד בנחלת קודש קדשים. וידעו ויכירו מי הוא זח חעומד אחר כתלנו.

מאמרי חראיה, עמ' 356-357

הכח המחיה את נשמת ישראל היא חעריגה חנפלאה לבנין בית המקדש, ולהחזות כבודו בתכלית שלמותו חאידיאלית חמקות, שרק צניח זו מרוממת את רוח כל חדורות כולם, לדעת שיש תכלית נשגבה לחייהם והמשכם החיסתורי. ובנקודה עליונה זו גנוז כל עז החיים של קישור האומה לארץ-ישראל. וכל המצות התלויות בארץ, באיזה מדה שהם נוחנות, חן שומרות את חלח של טל חיים זח היסודי.

ארחות המקדש

יש לבבות ויש לבבות. יש לבות־אדם ויש לבות־אבנים.

ויש אבנים ויש אבנים. יש אבני דומה ויש אבנים — לבבות.

כמו ישראל "לב האומות" [4], לב האדם, כן הארץ ומקום־קדשה בקרבה — "לב העולם" [5] ולבם של ישראל [6]. ומכל קצות הארץ, ומכל פנות העולם, גם מכל חפוצות הגולה, זורמות ועולות שפעות ה"עבודה שבלב" [7] דרך נקודת־המרכז של הארץ, דרך העיר הזאת ודרך הבית הזה [8]. וכן האבנים האלה, שארית פליטת הר ביתנו, שהם לנו "בקדושתם אע"פ שהם שוממים" [9], כי "שכינה לא זזה מעולם מכותל מערבי" [10], ורוח אלהים חיים קדוש ישראל, המשכין שמו שם, לעולם מרחף הוא עליהם ומחיה אותם בחביון־עוז בכל מעבה ערמות עפר רקבון החרס, — האבנים האלה לבבות הם לנו!

.. כל אחד מאתנו הלא יודע באמת, כי הכותל הזה, בכל פשטותו האפלה ובכל אותות החרבן והגלות אשר עליו וסביבו, לא "כותל־הקינות" הוא לנו, כמו שהוא נקרא כן בפי אחרים ונכרים, כי אוצר החיים וגניזת אורם וחסנם הוא לנו, שהוא נשמר ומתחזק גם בכל דכדוכי קינותינו; כי אין העין היהודית הבריאה רואה בזה את העם כי יחרב [11], כי יהרס ויתנון, אלא ארבא רואים אנו אותו פה בחביון־עז ובמצמת־קיומו, בקומו גם אחרי נפלו וגם בעת נפלו, בהתרוממו ובהתנשאו בכוחו לאלהיו לתשועת עולמים.

אשר "מעולם לא זזה מכותל מערבי" — ו"בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם" [12]. חזונים ונמשכים, בחוסן קדש חיוניותם, נימי האבנים — הלבבות האלה, וכנסת ישראל, ה"מתרפקת על דודה" [13] באשר יודעת היא כי גם בכל הצרות והמרורות הלא הוא "בין שדיה ילין" [14], — יודעת היא, כי "הנה זה עומד אחר כתלנו" [15].

ויודעת היא, כי בהגאלה היא מגלותה, לשוב לארץ־חייה ולמקום לבבה ומכון קדשה, באין הפסק של פיזור הכוחות בין נקודת־הלב ובין אברי האורגן, — אז הלא גם השכינה תצא מגלותה, וחחזור ותקבע בכל עז פארה בבית. חייה, להחיות ולגאול עמים ועולמים. "ישיב לא גאמר כי־אם ושב וקבץ" [16], ומצפה ומתכוננת ועוד־הון ומכינה היא לחשועת גוי ואלהיו בגאולת־עולם.

לתיקון ישראל חלוי זה כל

רבנו ז"ל היה אומר שכאשר הוא נמצא ליד הכותל הוא מרגיש שהוא נמצא במרכז העולם, ברומו של עולם, נפגש עם נשמת הכל, עם נשמת היסתוריה, עם סגולת האומה. האידיאל הלאומי שמאחד את האומה לדורותיה. הוא מרגיש שהוא נמצא במקום הכי גבוה בעולם. מצד אחד היה אומר שהוא מרגיש טהרה, טהרה מכל הקטנות מכל הצמצומים ומכל החשבונות הפעוטים שממלאים את החיים. התרוממות של היסהדות מכל הקטנות, כמו במקוה. יחד עם זה, מרגיש הוא, שעומד במקום הכי גבוה בעולם ומשקיף מכאן על כל העולם, על כל ההיסתוריה, על כל המציאות, לעילא ולעילא. זהי הרגשה של אדם גדול ליד הכותל. ...

.. כאן 'בכותל המקום של הכוונה והמחשבה. שם לא שייך להתפלל כמצות אנשים מלומדה. תפילה בלא כוונה היא כגוף בלא נשמה, כל שכן שם. צריך להיות בהכנה נפשית נכונה.

רבנו היה אומר: לכותל הולכים כשנמצאים במצב רוח מיוחד. כמו כל עניני החסידות שאינם חובה שצריכים להעשות מתוך אהבת ד', מתוך התרוממות, מתוך שייכות פנימית, חיוניות. לא "מה חובתי ואעשנה". אלך להתפלל מנחה בכותל כי אני נמצא פה באזור. זה לא כך. צריך להיות בהרגש קודש, מורא מקדש, שייכות, שלא יהיה מצות אנשים מלומדה.

שיחות הרב צבי - ליאו ומאירי

הכותל המערבי

"מעולם לא זזה שכינה מכותל המערבי" (שמות רבה ב, ב).

יום ליום ושנה לשנה תביע אומר. עם כל פגישה שלנו עם הכותל המערבי, מסתמא מתחדש משהו. מתחדש בקשרנו אל הכותל, ומהכותל אלינו, ושוב מאיתנו אל הכותל. מעלין בקודש. מדרגות, מדרגות, להתבדרות גילוי וביטויי הקודש אלינו ושייכותנו אנו אל הקדש. חדדיות זו ושייכות זו, נתגלה מפעם לפעם בבטויים, וחמסכתא חזו גדולה מאוד, ענקית. כאן על יד הכותל המערבי, באור השכינה, כמובן שיש להעמיק ולברר. חזרנו כבר פעמים רבות. ישנן אבני דומם אבנים דוממות, בנגוד לצומח, חי ומדבר. אבל ישנן גם אבני לבבות, לבבות ממש. לב, זה מרכז, מרכז החיים, משם יוצא ומתפשט דם חיים לכל אברי הגוף. כך הן ממש האבנים האלה, אלה שכאן לפנינו. הן מרכז. מרכז חיינו, בית חיינו. דרכו, ומתוכן, מתמשכים קיום, קיום של חיים, מדרגות מדרגות של חיים, לכל - אלפי רבבות עמך בית ישראל. אל אשר עמנו פח, נפגש עם האבנים, ואל אשר נפגש אתן מפרחקים. נקוה, שבקרוב, אין ספק שבעוד זמן מסוים, רוב המליונים של כלל ישראל יהיו כאן.

ישנם שלבים בגילוי הקדש. מתגלים מצבים שלא חלמנו עליהם, אפילו לא חיינו כחולמים.

לב זה חזיוניות. וישנה עובדה כזו של חיוניות כלל ישראלית. חזיוניות זו, היא השכינה, שלא זזה מכותל המערבי, קשורה ודבוקה וקיימת. ומכאן ישנה גם התפרטות אל כל יחיד. "יופח באפיו נשמת חיים". ואדם שהוא בעל נפש ורוב דעת, יש לו מקום לתפוס את החיוניות הכלל ישראלית האלוהית הזאת ואת פרטיה.

בלשון חז"ל, וגם בשפת העם ישנו ביטוי: "אזנים לכותלי" (ויקרא רבה לב, ב). כאן, במקום הזה, אין זה משל, כאן זוהי עובדה חיונית, מציאות קיימת, אקטיבית, יש אזנים לכותל. לאבנים חללו אזנים. חאבנים האלה שומעות ומקשיבות. דבר פשוט וידוע הוא להמוני בית ישראל שבאים להשמיע שיח שפתותיהם לאזנים אלה. אבל גם יותר מזה, אזנים אלה, מקשיבות ושומעות רחשי נפשנו ופעימות לבבנו.

חשמיעה הזא יסוד גדול בתורה. "מפי חשמועה למדוי", "יוחיח אם שמוע תשמעי", הוא יסוד גדול בעם ישראל, "שמע ישראל". לשמיעה חשיבות גדולה מאוד לגילוי נשמת החיים שבנו. בחלכה למדנו: "חדשן - נותן לו דמי כולו". ראיה היא ענין חשוב מאוד לאדם. ידים ורגלים חשובות. אבל שמיעה גדולה מכולם, ורק בזח, "יוחן לו דמי כולו".

לכותל יש אזנים. אזנים מלאות חיוניות, מלאות שמיעה, אבני לבבות, וגם לנו יש אזנים, מלאות חיוניות, מלאות עצמת רגישות, ואנחנו מצוונים לשמוע. עלינו לחקשיב ולשמוע. מן הכותל אלינו,

ומאיתנו אל הכותל, ושוב אלינו, וללא סוף, קיים זרם של קוי חיים: עלינו לחפש, לחתבונן, ולחעמיק, הכותל שומע ואנו שומעים. הדברים ברורים בתכלית. מיום ליום, ומשנה לשנה, עם כל פגישה וספון הדברים תולכים ומתבררים, השמיעה חולכת ומתחזקת.

"ישמעתי כדבר שמעותיך ושעריך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפץ" (ישעיחו נד). אבני הכותל, אבני חלבבות שכאן, חן אבני: ששייכות לחפץ חי בעולם, לחפץ חי של "ותתגדלתי ותתקדשתי ונודעתי לעיני גויים רבים וידעו כי אני ח'". חאבנים חאלה, שייכות לחפץ חי של גילוי חבירור וחבחירות של מעשה חי חותמים. עלינו לפתוח א' חקשבת אזינו לשמוע את חפץ חי חגדול, חפץ חי חתמים, חנתגל בכל. נפתח את אזנינו ונשאב את רוח חי, חמתגלה כאן מאבני וכותלי אבני חלבבות.

חולך ומתגלה לעינינו, קטנה קטנה, קיום דברי חנביאים, אשר הנה צפיית חישועה שלנו (שבת לא.), וכפי מידת הצפיה האלוחית הזאת לקיום דברי חנביאים בימינו, וה"יגדיל תורה ויאדיר שלנו", וכל זה מתוך אחבת חמקיפה את כל בית ישראל, חרי חולך ומתגלה הבנין חשלם, בבנינו ובתיקונו במחרה בימינו.

שיחות הרב צבי יהודה

שאלה: מה משמעות הענין של "אזניים לכותל"?

תשובה: השייכות. השייכות החיה של הזיווג הזה של עם ישראל עם ארץ־ישראל שפועל להוציא לפועל את קדושת הכלל, את קדושת הפרט, את קדושת העם ואת קדושת הארץ. זה קשר חי. קשר חי ממש.

במובן שאנחנו יודעים שלא על האבנים אנחנו מדברים אלא על השראת השכינה שכאן. על הקשר האלוקי המיוחד שאנחנו מוצאים בהדבקותנו באבנים האלו. אנחנו קשורים לפה ואז אנחנו קשורים לרבוש"ע. "הנה זה עומד אחר כתלנו". זה העיקר.

שיחות הרב צבי יהודה